

Karintiofil:

Dobrač.

III.

Oočudoval sem z vrh Dobrača krasoto koroške zemlje. Resnične so oesede, ki jih je zapisal o Koroški Nemeč Henrik Widniann: »Temne vdšave se menjavajo z rodovitniini, blagoslovljenimi dolinami in v sanjavih alpskih jezerih se zrcalijo bežeči oblaki. Kakor srebrne nitke preko zelene obleke potekajo reke in nosijo pozdrave svoje ledeniške domovine v daljna morja; Ti svet krasan, moj Korotan!«

Severno od Dobrača

ti zre oko Milštatsko jezero, na vzhodu pa ob skrajnem robu Celovške kotline Osojsko jezero in malo pod njim največje in uajbolj obiskano koroško jezero: Vrbsko jezero. Še se razlegaju slovenski glasovi ob bregovih tega najlepšega koroškega jezera. a vedno bolj zamirajo, zlasti na severnem obrežju. Ob Vrbskem jezeru ležijo najslovitvejša koroška letovišča: Vrba, Poreče, Otok, Kriva Yrba.

Na sredi med Ziljsko in Rožno dolino leži okroglo Baško jezero z otokom ua sredi. Malo južno od Vrbskega jezera ležita obe Hodiški jezera. Najlepše jezero v Fodjuni pa je Klopinjnsko jezero, po obliki podobno Blejskemu jezeru. — Res, dežela visokih gorā in jezer je zelena Koroška.

Pa se vrnimo spet na Dobrač in v Ziljsko dolino. Dobrač skriva v svoji

notranjosti dragoceno rudo, svinec. Na severnem vznožju Dobrača leži Plajberk. Tu je največji svinčeni rudnik stare Avstrije. Na vzhodnera vznožju Dobrača, pol ure južno od Beljaka, leže Beljaške toplice. Tudi naš Alešovec jih omenja, ko popisuje svoje potovanje po Koroškem. V Toplicah se je zastoj dobro najedel in napil in še zbrali so zanj 6 goldinarjev v denarju. Topla voda, ki vre iz zemlje, ima 22° C toplote.

Zemljelovci mislijo, da se nahajajo v osrčju Dobrača ogromne votline, podobne Postojnski jami. Vsa padavina namreč zginja v notranjost gore.

Mislijo celo, da se nahajajo v gori podzemeljska gorska jezera. Ima torej neko resnično jedro stara pravljica, ki pripoveduje o velikem jezeru v notranjosti Dobrača.

Dobrač je ziljska gora. Zila se je v starem času imenovala Gila, Slovenci so jo imenovali Zila, Nemci pa Gail. Med Slovenci v Ziljski dolini se je ohranila še stara slovenska narodna noša. Kadar je pri Zili »žegen« (cerkveni sejem), nastopijo dekleta v starih narodnih nošah. Te v narodnih nošah imenujejo »Slovenle« (Slovenke), one v navadnih oblekah pa »Nemcle« (Nemke). Dokaz, da je ziljanska narodna noša pristno slovenska in da so sprejeli Ziljani navadno obleko šele od Nemcev. Še danes imenujejo narodno nošo »sovenš gvant« (slovensko obleko).

(Konec.)

K. J. Erben-Jožef Gruden:

Pravljica o Litoškem jezeru.

Pred davnimi časi so se hodile v Litoho kopat tri vile. Neki dan je šel Holeček v somraku okoli studenca domov in jih je videl. Ena med njimi mu je bila posebno po volji. Stal je in jih gledal kakor okamenel, dokler mu niso zginile izpred oči.

Od tistega dne ni imel Holeček nikjer obstanka. Sklenil je, pa naj velja, kar hoče, da tisto lepo vilo ujame in jo vzame domov za ženo. Dan na dan je hodil potem k studencu. Skril se je v gosto grmovje, dokler niso čez tri dni vile res spet prišle.

Toliko, da so se Holečku na dva ali tri korake približale, je planil iz goščave, pograbil izvoljeno in zbežal ž njo domov. Ni se oziral in ni videl, kako hitro sta se ostali dve vili spremenili v golobici, svojo družico obletavali in klicali: »Linda, Linduša, ne pravi nikomur, čemu je voda v Litohi!«

Linda je živela s Holečkom v miru, a izgovorila si je, naj ji nikdar ne očita, kaj je bila. Holeček ji je vse sveto obljubil.

Neki dan je bil Holeček na polju. Linda je šla na studenec, pogledala po nebu in zajela vrč vode. Ko pa je prišla domov, je ukazala družini, naj nemudoma vse žito, tudi če bi bilo še zeleno ter tako s polovico zrnja v klasju, požanjejo in speljejo domov. Linda je bila sama povsod zraven in kmalu je bil ves nažanjek z zelenim vred doma.

Holeček je slišal že na potu, kaj se je bilo zgodilo, in ljudje so mu načenečali polno glavo.

Ves jezen je prišel domov. Ko je zagledal Lindo sredi zelenega snopja, kako je držala lončeno skledo in škropila žito z vodo, se ni mogel premagati, pa se je zadržal nad njo: »Ti si divja ženska! Zakaj si mi to napravila?«

Lindi je padla skleda iz rok. Žalostno je pogledala na Holečka, molče sklenila roke, prestopila prag in zginila.

Tri dni na to je privršala silna nevihta. Toča je potokla ves poljski pridelek, tako da se ni poznalo, kje je kaj raslo.

Zdaj šele so se odprle oči Holečku, da Linda ni bila navadna ženska. Vedela je že naprej, da pobije toča polje in je tako vsaj nekaj otela.

Ali kako je Holeček ostrmel, ko je prišel na pristrešek, kjer je bilo žito spravljeno! Tu je videl od tal pa do samega stropa polno lepih, težkih in kakor zlato rumenih klasov in vse žito, kakor bi bilo najlepše na polju dozorelo. Zdaj je tožil in tarnal, da je Lindo spodil s svojega doma. Hodil je po gozdu, hodil ob studencu, klical in klical Lindo, ali vse zastonj. Holeček je čakal na studencu cele dni in noči in se ni nič več vrnil domov.